

[Viggo Starcke.]

erhvervslivet som den nuværende: den ringe arbejdsløshed, en gunstig udvikling af import- og eksporttal, milde vintre, dejlige somre og Marshallmillioner i massevis.

Det er retsforbundets selvstændige bidrag til Danmarks udenrigspolitik at prøve at fredeligøre forholdet mellem nationerne, at prøve gennem en social politik at fjerne årsagerne til den femte kolonne.

Vi anbefaler en folkeafstemning, fordi vi mener, at den vil virke beroligende og forene det danske folk, og vi tillægger dette, at Amerika erklærer sig forud, for noget nyt i verdenssituationen, som er af afgørende betydning.

Til slut vil jeg sige, at hvis demokratiet i den vestlige verden havde løst det økonomiske spørgsmål på tilfredsstillende vis, var socialdemokratiet aldrig opstået, og hvis socialdemokratiet havde løst det økonomiske spørgsmål på tilfredsstillende vis, var kommunismen aldrig opstået. Det nytter ikke at blive ved med at tale vest, hvis man vedbliver at handle øst. Lad os bygge demokratiet færdigt, og lad os fjerne årsagerne til fattigdommen, til bolignøden og til arbejdsløsheden. Lad os give fattigmand hans ret til en arbejdsplads og til et udbytte af sit arbejde.

Men konklusionen af alt det, jeg har sagt her, må være dette: det danske folk skal have lov til selv at afgøre sin egen skæbne.

Erik Appel: Jeg kan ikke stemme for den af regeringen ønskede bemyndigelse til at underskrive Nordatlantehavstraktaten, og jeg skal kort redegøre for mine grunde.

Jeg kan ikke være med til at udlevere Danmark til en stormagtsgruppe. Jeg ønsker mit land vedblivende en uafhængig stilling i folkesamfundet, således som vi hidtil har hævdet den med iagttagelse af vore pligter som medlem af FN. Jeg må dog gøre en undtagelse overfor vore nordiske broderfolk, til hvilke jeg på grund af det nære slægtskab gerne så mit folk indgå i et vist afhængighedsforhold. Et sådant afhængighedsforhold ville hurtigt få broderskabets karakter og dermed føles frigørende og betryggende. Jeg må dybt beklage, at et sådant fast broderskabsforhold ikke blev indgået. Men endnu mere må jeg tage afstand fra at knytte mit land til en stormagtsgruppe, der står i kaprustning med en anden stormagtsgruppe på grund af et spændingsforhold, hvis årsager endog ikke foreligger klart opgivne og belyste.

Jeg må mene, at for Danmark er spørgsmålet ikke vest eller øst, men vest og øst. Vi har efterhånden fået gode og naturlige forbindelser med vestmagterne, tidligst med Frankrig, derefter med England og senest med USA. Med østmagterne har vi i århundreder intet udestående haft; vi har gammel venskabsforbindelse med Polen og Tjekkiet — Bøhmen —, og vort forhold til Rusland har været godt. Disse gamle forbindelser må ikke brydes. At disse tre lande i øjeblikket har en regeringsform, vi principielt ingen sympati har for, har vi tilstrækkelig tydeligt givet til kende gennem vor fastholden ved vor demokratiske styreform. Dette forhold ligger klart for alverden, og jeg har grund til at mene, at det også vil blive respekteret i øst. Jeg kan henvise til en udtalelse for nylig af en russisk professor: „Vi intellektuelle russere har altid haft et godt forhold til de nordiske lande, der er små i folketal, men store i åndelig henseende.“ Vi har også gamle handelsveje i Østersøen, for hvilke der ikke må lægges hindringer i vejen.

En anden grund er for mig de små folks retsstilling. Det ligger dybt forankret i mit sind og i mine tanker fra min hjemstavns kamp imod preusserherredømmet, at vi under denne fortrøstede os til, at i det lange løb ville ret sejre over magt. Denne fortrøstning hverken kan eller vil jeg slippe, thi det er fra denne, de små folks livsvækker, de får deres styrke til trods alt at leve deres folkeliv og ikke modløse give op.

Nu synes det mig, at de små folk er ved at flytte fortrøstningen over til stormagterne, skønt den hidtidige historieskrivning taler sit tydelige sprog derimod. De små folks stemmer kan ikke undværes, og de må ikke utydeliggøres ved at indordnes i de stores talekor — vi får næppe lejlighed til at synge solosang dér. De små folk er et salt i folkesamfundet, og dette salt må ikke miste sin kraft. Jeg må mene, at de nordiske folk nyder respekt overalt, hvor de kommer som indvandrere, som budbringere om en højt udviklet folkelig kultur, som medarbejdere i håndens og åndens verden. For nogle måneder siden udtalte den fra Tyskland fordrevne professor Einstein, med særligt henblik på norden:

„De små nationer skal redde verden.

Verden lytter mere til dem, end de ofte selv er klar over. De små folk må ikke sælge deres objektivitet...“

Men det er det, vi nu står i begreb med. Kejser Wilhelm II skabte i sin tid slagordet „den væbnede fred“. Vi har med tilstrækkelig stor smerte følt denne freds re-